

TORONTÁL

Ára 1 Din	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Vel. Bečkerek, Obiljtyeva (Zápolya) u. 1	POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP	Az előfizetés ára: Egész évre . 300 D Negyedévre . 75 D Félévre . . . 150 D Havonta . . . 25 D Hirdetések díjazás szerint Megjelenik naponta délben	Ára 1 Din
	Telefonszámok: Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21 Sürgőnycim: Torontál, Veliki Bečkerek			

A politikai helyzet.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, okt. 30.

A politikai körök az utóbbi két nap alatt teljesen Protity Sztóján halálának hatása alatt állanak. Senkisen gondolta volna, hogy Protity betegsége ilyen rövid idő alatt katasztrófálisra fordul. Protity halála nagy kára az országnak, mert reá még igen nagy politikai feladatok megoldása várt volna.

Protity halála szükségessé tette a napi politikában, hogy egyes politikai körök eddigi orientációjukat más irányba tereljék.

A szkupstina, amely tegnap fejezte be a fogyasztási adóról szóló törvényt, ma ismét szünetel. A házelnök a parlamentet november 20-ig napolta el, hogy ezen idő alatt a pénzügyi bizottság az állami költségvetés vitáját befejezhesse.

A pénzügyi bizottság ma délután már meg is kezdte üléseit. A mai első ülést dr. Sztójadinovity pénzügyminiszter expozéja nyitotta meg.

Bajorország és a birodalom konfliktusa.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

München, okt. 30.

Holnap délelőtt minisztertanácsot tartanak, amelyen foglalkoznak a berlini jegyzékkel. A helyzetet nagyon komolynak látják mindenfelé.

A nagy számok hazája.

A „Torontál” tudósítójának távirata

München, okt. 30.

A drágulás kulcsszámát 18 milliárdra emelték. A zsemlye 350 millió, egy kiló kenyér hat milliárd. A vilamosszakaszjegy ötszáz millió, egy ujság egy milliárd.

Elintéztett adófelelbeszések.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Bečkerek, okt. 31.

A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyesületek adóját tudvalévóleg még régebben alapították meg. Az adókövetések ellen a legtöbb vállalat és egyesület megbízottja fellebbezést jelentett be, melynek letárgyalására tegnap került a sor.

A közigazgatási bizottság adóügyi albizottsága tegnap ült össze. A napirenden volt a fellebbezések elintézése. A tárgyalás meglehetősen gyorsan haladt, úgy hogy a délelőtti folyamán elintézték nyert minden beadott apellációt.

Protity Sztóján temetése.

Nagy pompával helyezték örök nyugalomra a „nemzet halottját”.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, okt. 30.

Protity Sztóján, akiről annyi szó esett a politikai életben, melyben vezető szerepet vitt, — nincs többé. Vasárnap délután három órakor kiadta nemes lelkét, mely a 67 éves kor dacára is fiatal eszmékhez adott élető erős akaratot. Tegnap délelőtt hangzottak el teteme felett a búcsúbeszéd s ma már a temető esendijében talált örök otthonra.

Temetése a megállapított program szerint folyt le a Knez Mihajlo-utca 33-as számú gyászaházból. A parlamenti pártok csoportjaiból kiválasztott egy-egy képviselő vitte ki a koporsót a kocsira. Legelől, a gyászmenet élén a díszes keresztet vitték, utána koszorúkat szállító kocsit követtek, majd a kitüntetésekét vivő szolgák haladtak. Sorrendben a katonazenekar jött, amelyet a papok követtek. Dimitrie patriarcha teljes papi segédlettel végezte a funkciót. A halottakocsi mögött Protity családja haladt. A közvetlen hozzátartozók után Ivanity Momesilo, Protity személyes jóbarátja, Vuicsity belügyminiszter, Trifunovity közoktatásiügyi miniszter, a szkupstina elnöke, az összes képviselők, a diplomáciai kar, az államtanácsosok, a tábornokok, az admirálisok, magasrangú tiszték és tisztviselők, különféle egyesületek és végül beláthatatlan sorokban a polgárság haladt.

A gyászmenetet a székesegyház előtt Pasity miniszterelnökkel az élén a kormány fogadta. A kormány tagjai bevitték a koporsót a székesegyházba, ahol Dimitrie patriarcha husz pap segédlete mellett gyászistentiszteletet celebrált. A requiem befejeztével Dimitrie patriarcha rövid beszédben méltatta Protity érdemeit. A ház nevében Jovánovity Ljuba házelnök mondott búcsúztatót.

„Protity egész életén át — mondotta — harcos volt. A küzdelemben nem kímélte önmagát sem s csak népének fejlődését és szabadságát tartotta szem előtt. Egyedül érette küzdött. Erős jellemű volt és elveit ért mindent feláldozott inkább, de belőlük nem engedett egy jótányt sem. Az a meggyőződés uralkodott benne, hogy elvei jók és hasznosak s ezért mindvégig hűségesen kitartott mellettük.”

A beszéd végeztével a radikális

ifjúság vitte ki a koporsót a gyászkozsira, melynél Trifunovity közoktatásiügyi miniszter a kormány nevében beszélt.

„Mély fájdalom és bánat tölt el — kezdte beszédét — amidőn a kormány nevében az utolsó istenhozzádot küldöm egy olyan államférfiúnak és politikusnak, aki barátaival évtizedeken át befolyást gyakorolt Szerbia sorsára és a mostani állam megalakulására. Utolsó éveiben, amikor a belső politikánk és közigazgatásunk strukturájának fő problémái nagy gondot okoznak mindannyiunknak, Protity nyílt és precíz nézetet vallott, mely ha nem is talált mindenkinél fogadtatásra — még barátai körében sem — mégsem állott el azoktól. Ilyen akarat és ilyen példák csak esodálatot kelthetnek. Protity halála nagy veszteség s örök időkre szóló távozása nagy ürt hagy vissza. A kormány nevében mély megilletődéssel bájlok meg Protity hamvai előtt. Slavam!”

A független radikálisok nevében Arangyelovity dr., Protity személyes barátja búcsúztatta el a nagy halottat. Beszédében Protity életét esetele és hangsúlyozta, hogy halálával sokat veszített az ország, de különösen a pártja és a sajtó. „Protity — mondotta — nem volt politikai spekuláns, aki a párttól csak hasznot remélt, mert kicsinyes dolgok sohasem vezérelték.”

Amikor a gyászmenet az egyetem elé ért, Zsivangevity egyetemi tanár az egyetemi ifjúság nevében mondott búcsúztatót.

Már tizenkét óra felé járt az idő, amikor a menet a Terraziára ért. Itt a parlament nevében Maximovity Bozsa, a város nevében Marjanovity polgármester mondott utolsó istenhozzádot. Todorovity ügyvéd tüzes beszédben a radikálisokat támadta, hogy ellene voltak a nagy politikus életrevaló eszméinek. Az ujságíró egyesület nevében, melynek Protity az elnöke volt, Vesznyity Radoszláv hírlapíró mondott búcsúztatót.

Délután két órakor ért ki a gyászmenet a temetőbe, ahol a katonaság diszlövéséi mellett helyezték örök nyugalomra a királyság nagy halottját, Protity Sztójánt.

Tulmagasan adóztatnak a novibecseji járásban.

Hatvan tagu deputáció járt Bečkereken.

Bečkerek, okt. 31.

Pancevoji jelentés alapján a napokban közölte a „Torontál”, hogy ott nagyon elégedetlenek a kereskedők, a tulmagas adózás miatt s most máris újabb hírről számolhatunk be, mely ugyancsak az indokolatlanul nagy megterhelés miatti panaszokról szól.

Tegnap délelőtt Novi Becejejről hatvan tagu küldöttség érkezett Bečkerekre, mely Nádaski Gyuro novibecseji főszolgabíró, Jankovity Koszta, a bánáti gyáriparosok szövetségének elnöke és Sztanojlovity Sándor kamarai titkár vezetése alatt felkereste Kusity Vladimir helybeli kerületi pénzügyigazgatót.

A deputáció tagjai feltárták az igazgató előtt a mostani adókövetés folytán feltétlenül előálló siralmas helyzetet s a kétségen kívül bekövetkező anyagi összeomlások elkerülése végett sürgős intézkedést kértek. Elmondották, hogy horribilis, megfizethetetlen összegeket róttak ki adóba és hogy a novibecseji járási pénzügyigazgatósághoz kinevezett adóügyi bizottság javaslatát a kiküldött pénzügyi tisztviselő a legtöbb esetben nem fogadja el. A kiküldött tisztviselő által javaslatba hozott összegek oly nagyok, hogy egyetlen nagyiparos, kereskedő vagy kisiparos sem képes azokat megfizetni s kötelességének csak úgy tudna eleget tenni, ha üzletén kívül minden ingó és ingatlan vagyont eladja. Így tehát a bizottság érthető okokból igyekszik könnyíteni az elviselhetetlen terheket, törekvése azonban megtörik a pénzügyi kiküldött merev magatartásán. Hasonlóképpen súlyosan adóztatják meg a földmivelőket is, akiket szintén anyagi összeroppanással fenyeget az adóprás.

Kusity Vladimir pénzügyigazgató megígérte, hogy az ügyet megvizsgálja és a lehetőséghez képest könnyít az adózók helyzetén.

A pénzügyigazgatótól Rajity Sztvetislav alispánhoz ment a deputáció. Nádaski főszolgabíró újlag előadta a pénzügyigazgató előtt elhangzott panaszokat s kérte ebben az ügyben az alispán támogatását. Együttal memorandumot nyújtott át Rajity alispánnak, melyben a novibecseji járás kéri, hogy a magas állami adókra való tekintettel a megye szállítsa le a megyei pótdót.

Az alispán válaszában megígérte, hogy érintkezésbe lép az illetékes referensekkel s amennyire lehet, elősegíti kívánságuk teljesítését.

Fellebbent a fátyol az eleméri rejtélyről.

A nyomozás elosztotta a gyilkosság gyanúját.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, okt. 31.

A „Torontál” tegnapi számában megírtuk, hogy Srpski Elemir község határában egy borzalmasan összeégett holttestre bukkantak.

A holttestre a községtől nem messze fekvő esőszházikóban akadtak rá. A vizsgálat tegnap még nem tudta megállapítani, hogy véletlen szerencsétlenség vagy pedig bűneset történt-e s így a rejtély megoldása a boncolásra hárult. Valószínűnek tartották azt a feltevést, hogy a szerencsétlen gyermek tüzet gyújtott a kunyhóban, a földön elszórt gyúlékony anyagok tüzet fogtak, mely átragadt a ruhájára is, úgy hogy nem tudott megmenekülni a biztos halál elől. Teljes bizonyossággal azonban mégsem tudták meghatározni a halál körülményeit s csak a tegnap megtartott boncolás derítette fel a rejtélyes ügyben a valódi tényállást. A csendőrségi nyomozásnak hétfő estig csak a fiu személyazonosságát sikerült megállapítani. A csendőrség kiderítette, hogy az áldozat Vidity eleméri földművesnek Vladiszláv nevű tizenéves fiú fia.

Pavlovity Voiszláv dr. vizsgálóbíró a törvényszéki orvossal és Jakcity Zsarko dr. járási orvossal tegnap délután kiutazott Srpski Elemirre. A két orvos megejtette a boncolást, mely teljes világosságot derített a homályos és bonyolult ügyben.

A boncolás megállapította, hogy a szerencsétlen fiu előbb megfulladt, azután pedig teste összeégett. Mint a lefolytatott nyomozás kiderítette, Vidity Vladiszláv vacsorát készített magának a kunyhóban. Időközben elaludt s nem vette észre, hogy a földön elszórt gyúlékony anyagok tüzet fogtak. A szűk helyiséget csakhamar fojtó nehéz füst töltötte be, amelyben az alvó fiu megfulladt.

Az elhatalmasodó lángok Vidity ruhájára is átragadtak és néhány perc leforgása alatt szénévé égették testét. A környéken tartózkodó pásztorok már csak megszenesedett, összezsugorodott holttestére bukkantak.

Bűnügyről tehát — a vizsgálat megállapítása szerint nincs szó s így a csendőrség is beszüntette a további nyomozást.

Mária román királynő születésnapja. Mária román királynő intim körben ünnepelte meg ma délelőtt 48-ik születésnapját. Az ünnepségre, amelyen a királyi család összes tagjai résztvettek, Nincsiy külügyminiszter, Csollák Ante bukaresti SHS követ és Emandi beogradi román követ voltak még meghíva. Mária román királynő különben ma délután külön vonattal elhagyta Beogradot és Bukarestbe utazott.

Bonar Law meghalt.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

London, okt. 30.

Bonar Law, volt angol miniszterelnök ma délelőtt meghalt.

Bonar Law, aki egyike volt a legtehetségesebb angol államférfiaknak, már hosszabb idő óta gégerák-

ban szenvedett, ez okból köszönt is le a miniszterelnökségről. Betegsége mindinkább súlyosabbá vált, míg ma délelőtt beállott a katasztrófa.

Tömegesen hagyják el állásaikat a tisztviselők.

A pénzügyigazgatásnál hat tisztviselő lemondott.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, okt. 31.

A beeskereki állami hivatalokat egyre-másra elhagyják a tisztviselők. Sorra beadják lemondásukat és kilépnek az állami szolgálatból. Ha az okot keressük, a válasz, a megállapítás mindig egyformán hangzik: anyagi okok kényszerítik a tisztviselőket állásaik elhagyására. A mai súlyos megélhetési viszonyok súlyos terheket rónak a hivatalnokokra s az állam, a kenyéradó amellett oly szűkre szabott fizetést biztosít csak részükre, hogy a legmészszebbmenő jóakarát és hajszáligenő pontos beosztás mellett sem találják meg számadásaikat.

A lehetetlen, egészségiellen helyzet üldözi ki hivatalukból a tisztviselőket és kényszeríti őket a pályaváltoztatásra.

A beeskereki pénzügyigazgatásnál szeptemberben két tisztviselő nyújtotta be leköszönését és

hagyta el állását. Októberben megnövekedett a szám és elsejével hatan hagyják ott íróasztalukat. Még szeptember hónapja előtt jóval a létszámon alul volt a tisztviselői kar, a nyolc hivatalnok távozása folytán tehát az amugy sem teljes kar még újabb munkaerőket veszített.

Hogy ennek ki issza meg a levét — az kétségtelen. A távozó nyolc ember munkája a megmaradt személyzetre hárul, mely bizonyos fokig igyekszik majd ellátni a megsokszorosodott munkát. A tisztviselők azonban máris annyira vannak megterhelve a munkával, hogy újabb megbízásokat nem igen vállalhatnak. Kétségtelen tehát, hogy a nyolc tisztviselőre eső ügyiratok egy része restancia lesz, ha csak nem töltik be sürgősen az üresedésben lévő állásokat. Eddigél erre nézve nem történt intézkedés.

A beeskereki háztulajdonosok egyesülete a lakástörvény megváltoztatását kéri.

Csatlakozásra szólítják fel a társ-egyesületeket. — Memorandumot nyújtanak át a kormánynak.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, okt. 31.

Különbéle hirlapi jelentések szerint a lakók szövetsége október hó folyamán Ljubljában tartott kongresszusán oly értelmű határozatot hozott, hogy a most érvényben lévő lakástörvény és lakásrendelet további érvénybentartását fogja kérni a kormánytól.

A velikibeeskereki háztulajdonosok egyesülete az érvényben lévő lakásrendelet 1924 január 1-től való megváltoztatása érdekében indított akciójához csatlakozásra szólítja fel az összes háztulajdonos érdekeltségeket.

Egyesületünk egy terjedelmes memorandumot fog a parlament elé terjeszteni, amelyben előadják a lakástörvény egyoldalu alkalmazása folytán a háztulajdonosokat ért súlyos helyzetet és melyben azonnali orvoslást kérünk a tagjainkat ért jogsértések ellen.

1. Követeljük, hogy tagjaink szabadon rendelkezessenek házaik felett, vagyis kívánjuk a szabad felmondási jogot.

2. A házbirtok után fizetendő adó leszállítandó (mert az adótétel ma nagyobb mint a bruttó lakbérbevétele).

3. Az állami tisztviselők elhelyezéséről szövetségünk fog gondoskodni méltányos és igazságos módon (nem úgy mint az eddigi helyzet, hogy néhol 2 személy 5 szobában, másutt 5 személy egy szobában lakik).

4. Mihelyt visszaállítják a szabad felmondási jogot, megszűnik a lakásinség, mert mindenki a körülményeinek megfelelő lakást fogja biztosítani magának. Oly egyének, akik ma egy 3-5 szobás lakásért nevéstégesen kis összeget fizetnek, kénytelenek lesznek, ha nincs meg hozzá az anyagi erejük, 2 szobával is beérni.

5. Tiltakozunk tagjaink nevében a ma fennálló visszás állapotok ellen: a) a háztulajdonos nem tud saját házába beköltözni; b) a bérlő a bérlet tárgyával üzleteket köt.

6. Nem tűrjük a lakók brutális viselkedését a háztulajdonosokkal szemben.

7. Követeljük a befektetett tő-

kénk rentabilitását, csakugy mint a földművelő földje, vagy a kereskedő áruja után.

8. Egyenlő elbánást követelünk a törvény előtt. Nagy adókat fizetünk és nagy károsodásunkra kénytelenek vagyunk az állami hivatalok, gyárak és magánvállalkozások alkalmazottait és a menekült oroszokat házukban tartani, jóllehet, ezek a mai drágaságnak megfelelően munkaadóiktól a lakbérátalányon kívül nagy pótlékokat kapnak. Eltekintve attól, hogy nincs semmi hasznunk a befektetett tőkénk után, házaink állandó rongálásnak vannak kitéve és így még a javítási munkálatok magas költsége is minket terhel.

9. Egyesületünknek számos özvegy, munkaképtelen, vagy aggkori segélyre utalt tagjai, akiknek eddig havi szerény, de biztos jövedelmük volt a lakók által fizetett lakbéréből és ezáltal biztosították fentartásukat, — most a szó szoros értelmében az éhséggel küzdenek.

10. Tagjaink házaik mind kivétel nélkül a valódi értéken alul állanak ma. Az építkezési költségeknek felét, sőt harmadrészt sem lehet elérni ma, mert a vevő nem költözhethet be a házba. A ma érvényes lakástörvény megakaszt minden ingatlanforgalmat és csak fokozza azt a gazdasági pangást, ami a nagy pénzhiány folytán már amugyis fennáll. A házakat nem javítják, sok ház már-már az összedüléssel fenyeget, mert a tulajdonosok nem tudják előteremteni a szükséges pénzüsszeget.

Az érvényben levő ipari törvények ellentétes rendelkezései.

A beeskereki kamara az új törvény meghozatalát sürgeti.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, okt. 31.

Eddigél minden tartományban, tehát az ország minden részében más és más ipartörvény van érvényben. Mindegyik törvénynek más és más az intenciója, egymástól homlokegyenest eltérő rendelkezések vannak, amelyeknek betartásával az illető fél más tartományban esetleg szembekerül az ottani ipartörvénnyel. A négy vagy öt ipartörvény folytán kaosz fenyegeti az egész ipart és kereskedelmet. Hogy egy eklatáns példával igazoljuk állításunkat, felsorolunk egy esetet, mely élénk dokumentum a mai áldástalan helyzetre. A szerbiai iparkamarák iparengedélyt adnak ki — például — az egész országra szóló érvénnyel, igen ám, de a Vajdaságban életben lévő törvény viszont előírja, hogy az itteni hatóságoktól kiállított bizonyítvánnyal kell az illető félnek rendelkeznie. Így tehát a szerbiainak nincs más megoldás a módjában, minthogy itt a Vajdaságban újra iparigazolványt kérjen.

Szerkesztés alatt a szerb, német, magyar nyelvű

VÁROSI ÉS VAJDASÁGI ALMANACH

az összes állami, városi, kulturális, szociális, kereskedelmi, ipari, közgazdasági stb. stb. vállalatokról, azoknak vezetőiről és fejlődéséről.

SUBOTICAI LAK- ÉS CIMJEGYZÉK

betűrendes sorrendben és foglalkozási ágak szerint telefonszámmal. .... A könyv ára: 100 dinár.

1942

KIADJA A

„PROGRES” TÁVIRATI IRODA SUBOTICA, PAJE DOBANOVACSKOG UL. 2. TELEFON 44.

A bányai kereskedelmi- és iparkamara átlátva a helyzet tarthatatlanságát, elhatározta, hogy minden megtesz a kereskedelem és ipar érdekében, az áldástalan állapot megszüntetésére.

A tegnapi napon felterjesztést tett a kereskedelemügyi minisztériumhoz, amelyben az ipartörvények egységesítését, illetve az új ipartörvény mielőbbi meghozatalát sürgeti meg. A kamara rámutat a visszaszabványokra, melyek a kereskedelemre és iparra egyaránt károsak és gyors közbelépésre kéri fel a minisztériumot.

HIREK

Halottak napja.

Megesalódva reményeinkben, kifáradva a lét küzdelmeiben, ha hitünk, bizalmunk sajkája az enyészet zátonyához jut: oly jól esik megpihenünk a rögön, mely egy-egy szertűnk, kedvesünk fölé borul. A reményvesztett ott megtalálja szeggett életkedvére a gyógyító irt. A létért folytatott nehéz küzdelemben elfásult kebel a fagyos hantokon felreszket apáthiájából s lelkének nyomasztó terhe sűrű könnyárban olvad fel. A nyugvó halottnak elzokogja fájó keservét, csalódását, búját és bánatát, — s aztán, hogy kiapadt könnyeinek forrása: úgy érzi, hogy már nem fáj semmi, csak egy keserű csalódással öregebb, csak egy édes reménnyel árvább, szegényebb. Úgy érzi, hogy új életre ébred s ha a multnak kísértő árnya olykor meg is jellemék szeméi előtt: kimenekül ahhoz a drága sirhalomhoz és újra küzd és újra bizik, — vagy megnyugszik és lemond...

Nem a vallás, de a teremtés adta az ember szívébe a halottak iránti kegyeletnek erkölcsi motívumát. A kegyeletadó lerovása az elhunyt kedves iránt nem egy felekezet privilégiuma, de joga és kötelessége az egész emberiségnek. A mohamedán, a zsidó, a görög éppen úgy elzarándokol évenként elköltözött szerettjeinek nyughelyéhez, mint a kereszténység halottak éjjelén. Az egyik koszorúval, a másik vezekléseivel, vagy jótékony cselekedetekkel jelöli meg az időt, melyen a temető lakosai emlékének áldozott, de az erkölcsi motívum mindenütt ugyanaz: a kegyelet sugallata.

S ezért Halottak napja nem a vallási dogma merev parancsa, de az erkölcsi létnek ünnepe, a kegyelet megnyilatkozása, melynek a vallás adta meg a külső szentesítést. Symboluma ez a sirontuli életnek, a lélek halhatatlanságának, melybe a gyarló és bizonytalan életű földi halandó törhetetlen bizalmát veti, melynek reménye fékezi benne a vad östermészetet és tilalomfája a korlátlan s törvény nem ismerő inculatoknak, szenvedélyeknek. Az ember magába száll, a lélek pár órára megtisztul a földi salaktól és látjuk a dőlő porhüvelyt törten, alázva, hitványul remegve a végítélet igazságosztó napjától...

Egyházi zene. Csütörtökön, Mindenszent ünnepén a helybeli róm. kath. plébánia-templomban délelőtt 10 órakor a nagymise alatt az egyházi

A belgák támogatják a szeptematistákat.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Duisburg, okt. 30.

A belga megszálló csapatok magatartása miatt a helyzet rosszabbodott. A helyettes polgármestert letartóztatták a szeptematisták. A kereskedőket fegyverrel kényszerítik arra, hogy hamisított szükségpénzt fogadjanak el. Miután a rend-

őrség a belga megszálló csapatok parancsnokának azt a felszólítását, hogy működjenek együtt a szeptematistákkal, elutasította, a belgák feloszlatták a lakosságból alakult polgárőrségeket. A szeptematisták éppen ez okból itt még mindig tartani tudják magukat.

énekkar Styler C-dur ünnepi miséjét, Offertoriumra: Weninger J. „Maria Meerestern” férfikarra c. művét fogja előadni.

A Magyar Közművelődési Egyesület Madách emlékünnepét november 4-én délután 5 órai kezdettel tartják meg. Madách Imréről és munkáiról Marton Andor fog beszélni, míg az Ember tragédiájának néhány jelenetét az Ady-Társaság Színházának a tagjai mutatják be a következő szereposztásban: A teremtés: Az Ur*, Gábor főangyal: Kovacsik Aranka, Mihály főangyal: Bárány Kuki, Rafael főangyal: Hajdu Aranka, Lucifer: Balás Iván. Az angyalok karát a róm. kath. egyházi énekkar tagjai éneklék el Weninger József karnagy vezetésével. K e p l e r k o r a: Adám: Juhász Ferenc. Éva: Hajdu Aranka, Lucifer: Balás Iván. A francia forradalom: Danton: Juhász Ferenc; a marquise: Hajdu Aranka. A hóhér: Balás Iván. A zenekari kíséretet Láng Imre karnagy látja el.

Vivótanfolyam. Christán Jenő, okleveles vivómester november hó 3-tól kezdődő hat hónapos vivótanfolyamot nyit kezdők és haladók részére. — Tanítás férfiak részére kard vagy tör, hölgyek részére töriskola. Hetenkint három óra. — Jelenkezni lehet Christán mesternél és Török Ferkónál.

A Bányai Magyar Közművelődési Egyesület novibecseji fiókja október 28-ikán tartotta meg szonnyító estélyét nagy érdeklődés mellett. A műsor, amely öt számból állott, mindvégig lebilineselte a közönséget, amely a legjobb hangulatban volt együtt az előadás után a késő éjji órákig. Stáry Juliska bájos közvetlenségű szaválata után Ambrus Arthur plébános mondott magasszárnyalású beszédet a kultúra feladatairól. Ezután Szini Gyula bájos jelenetét, a Fekete pástort adták elő ügyes megjátásában Farkas József, Lakatos Emilia és Kavecsán Irma, aki feltűnő szépségével és eleganciájával, valósággal egy csapásra hódította meg a közönséget. Károlyi Kató mély érzéssel, finom megértéssel mondta el Andersen egyik meséjét, majd a Misikém drága című énekestáncos tréfát mutatták be, amelynek minden egyes szereplője szünni nem akaró tapsokat kapott. Gaál Pista, özv. Repergerne, Lakatos Emilia, Farkas József, Weliacha Tecike, Stáry Pista, mind kiváló alakítást nyújtottak és vitték sikerre a darabot, amelynek külön érdekessége, hogy helyi szerzője van. Írója ugyanis Lakatos János, a

közművelődési egyesület novibecseji fiókjának alelnöke. Az egész est rendezésében különben is Lakatos alelnöké az oroszlanrészt. Az előadás jövedelmének egy része a Péter király-szoboralapé.

Adomány. Egy magát megnevezni nem akaró hölgy 720 dinárt küldött be az árvaháznak.

Poetikus tolvajok. Oláh Gábor városi kertész Bajza-utcai kertjéből ismeretlen tettesek a gyönyörű szinponpás krizantemokból, melyeknek már napok óta csodájára járt a város virágkedvelő közönsége, egész csomót lenyirbáltak és elloptak. A tettesek érzékére jellemző, hogy a szebb példányokat válogatták ki és vitték magukkal. Még annyi időt és fáradságot is vettek, hogy gondosan lenyirbálják a virágokat a töről, nehogy a letöréssel kárt tegyenek benne.

Élénk sakkélet Beeskereken. A beeskereki sakkverseny október elején házi sakkversenyt rendezett. Az eredményt a „Torontál” annak idején leközölte. A mult héten folyt le az egyet öt legjobb játékos között a szűkebbkörű verseny, amelyen részt vett Jovanovics Koszta, dr. Eibenschitz Miksa, Hegedüs József, Filkovic Boldizsár és Eckstein Sándor. A verseny első díját, kétszáz dinárt Jovanovics Koszta nyerte. A második helyre került Hegedüs József és a harmadik lett dr. Eibenschitz Miksa.

Tűz egy budapesti filmgyárban. Ma délután a Corvin-filmgyár gyarmat-utcai telepe kigyulladt. A tűzoltóság megállapította, hogy a pincében felhalmozott filmhulladék vigyázatlanság következtében gyulladt meg. A filmgyárat sikerült a tűzoltóságnak megmentenie.

• **Áttalásokat és esekkkirásokat — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — Wien, Prága, Budapest, Berlin Temesvár valamint a többi összes külföldi piacokra, továbbá exportörök részére valutabiztosításokat legjutányosabban eszközöl a Nagybeeskereki Takarékpénztár, Veliki Beeskerek, Koronaszálló épület. Telefon: Pénztár 10. Vezérigazgató 52.**

• **Vas- és fémöntvényeket Krausz-nál, Veliki Beeskerek. — Telefon: szám 829.**

Filc-, diffin-pán-kalapok érkeztek!

Ruhák, Jumperek és bluzokban nagy választék

Filc- és diffin-pán-kalapok és kalapalkítást jutányos árban vállal
ASZLÁNYI JULIA
kalap- és nődivatterme
Nemanjina (Jenő herceg) u., Tüner-ház.

Közgazdaság

Kritikus ponton Románia gazdasági helyzete. Bukaresti tudósítónk jelenti: A bukaresti francia kereskedelmi ügyvivőség utolsó jelentésében kritikusan mondja Románia általános gazdasági helyzetét. A protekcionista rendszer késleltethette, de el nem odázhatta ennek bekövetkezését. A mesterséges árleszorítás csődöt mondott, a romániai árak közelednek a világpiaci árakhoz, sőt részben meg is haladják azokat. A pénzühiánynak külön részt szentel a jelentés s azt mondja, hogy balgaság az esetleges rendszabályokhoz vérmes reményeket fűzni, mert a valutakrisis meg nem érte el tetőfokát. Mint mindig, ezuttal is hangsúlyozta a jelentés, hogy a hitel helyreállítása végett a romániai kereskedelemnek vissza kell térnie a régi szokásokhoz és a kötelezettségek betartásához. Ezután a külföldi tartozások rendezéséről, illetőleg a moratóriumtörvényről emlékezik meg a jelentés és újból leszögezi, hogy egy megnyugtató becsületes megoldás ajánlatosabb az elodázott bizonytalanságnál. Végül az export és import csökkenéséről, a vasuti szállítási javulásáról és a temesvári árumintavásárról emlékezik meg a francia kereskedelmi ügyvivőség.

TÖZSDE

Oktober 30.

Beograd. (Zárlat.) Newyork 83-75, London 377, Páris 493, Milano 376-50, Prága 244-50, Wien 0115, Budapest 047, Bukarest 41, Genf 1494, Szaloniki 139.

Zürich. (Zárlat.) Newyork 561, London 2521, Páris 3302 és fél, Milano 2527 és fél, Prága 1642 és fél, Wien 0007880, Budapest 00305, Beograd 660, Bukarest 265, Varsó 00003, Berlin 000.000.0004 és fél, Szófia 530.

Budapest. (Zárlat.) Páris 1155—1221, Milano 880—935, Prága 573—617, Beograd 230—244, Berlin 02.

Az értékpapírpia.

Budapest, okt. 30.

A mai bankközi forgalomban a tegnapi utótőzsdén mutatkozott javulás jelei elenyésztek. Szemmel látható, hogy a kontremín tovább folytatja romboló munkáját.

Az állítólag elért árfolyamokról szól a következő jelentésünk:

(Árak 1000 koronákban — Zárójelben a legutóbbi záró árfolyamok.)

Angol-Magyar	(106)	106
Magyar Alt. Hital	(620)	605
Pesti Magy. Keresk.	(1025)	1030
Pesti Hazai	(3400)	3425
Salgótarjáni	(507)	495
Rimamurányi	(86)	88

A wieni LORENZ A. tanár klinikának volt műtőorvosa,

Dr. Cezar Kajon,

az orthopéd gyógyászat szakorvosa
Beograd, Studenčka ulica 67. szám.
Rendel. d. u. 2—4 ig. Telefonsz. 25—29.

Csont- és izombetegségeket, benulásokat fel-nötteknél, de főleg gyermekeknél. Hátgerinc elgörbüléseket, születésből eredő, valamint később szerzett sérüléseket, u. m.: csípő-feszmodásokat, nyakmerevedéseket, lúdtalpakat, izommerevedéseket, valamint izomelferdüléseket, csonttöréseket és azok következményeit, angolkór és angolkóros elváltozásokat sikeresen gyógyít. 1995

A kiadóhivatal telefonja — 21.
A szerkesztőség telefonja 281.

Egy hutorozott szoba

külön bejárat, közel a főtérhez, azonnal kiadó.

2016 Cim a „Torontál” kiadóhivatalában.

Brillians női fülbevaló, női karkötőóra és egy palisander ebédülő olcsón eladó.

Bővebbet Obala Princesa Jelena 7, volt Kurländer-ház. 1834

uj zongorák érkeztek
Elsőrendű bécsi gyártmány legjobb békebeli anyagból. Epugy mindenféle réz-, fa-, fúvós- és húros hangszerek, azok kellekei és friss, legjobb német és olasz húrok.

Javitások: fúvós-, vonós stb. hangszerekből gyorsan és jutányosan eszközöltetnek. Egy tanonc felvétetik.

Lenhardt Antal első bányai hangszerkészítő Veliki Becskerek, Fő-utca.**Homok**

2014

építéshez, tatarozáshoz, téli veremlésre, vagon, valamint kocsi és kisebb rakományokban házhoz szállítva állandóan kapható

Sztrojin Milivoj kereskedőnél Silerova (Honvéd) utca 231. sz.

Zmaj Jovina (Mária Terézia) u. 17. sz.

háZ

207 1/4 □-öl területű, szabad kézből azonnal eladó.

A ház áll 4 szoba, konyhából, megfelelő összes mellékhelyiségekkel. Vétel esetén azonnal beköltözködhet.

Nagy cipővásár! Olcsó hét! Saját árban!**Október hó 28-tól november hó 8-ig 1200 pár**

női- és férficipő minden minőségben és színben saját árban kerül eladásra. Férficipők . . . 250 dinártól 450 dinárig. Nőicipők . . . 150 dinártól 350 dinárig. Gyermekcipők . . . 25 dinártól 75 dinárig.

Ferenczi János cipészüzletében

Fő-utca 10. szám (Torontáli bank épülete)

Mieiótt cipőszükségletét beszerzi, tekintse meg kirakataimat!

Olcsó hét! Ügyeljen a pontos címre! Ügyeljen a címre!**Két drb alig használt befelé nyíló ablak**

bélés burkolattal, azonnal eladó.

Érdeklődni Bukovác István 2013 divatáruházában lehet

Házmesteri állást vállalok.

1928

Cim a kiadóhivatalban.

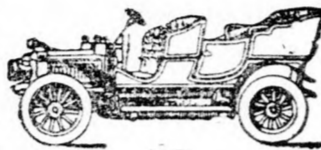
Keresünk

azonnali belépésre gyakorlattal bíró perfekt magyar-német gép- és gyorsírónót, ki a mellékkönyvvezetésben is jártas. A szerb nyelvet bírók előnyben részesülnek.

Cim az Orient fő-utcai üzletében.

Schubert Károly modern

bérautótaxija

állandóan a közönség rendelkezésére áll egy helyben mint vidéki turákra! Megrendelhető a „Rózsa”-szálló portánál is! Telefon 42 Mérsékeit viteldijak!

Valódi szegedi paprika

kapható 5, 10, 20 és 50 kg-os plombirozott zsákokban 299

Vesica Emilnél Subotićán, Stosova u. 3.

Állandóan nagy mennyiség raktáron.

Disznózsirt

minden mennyiségben vesz

Ignatz Wehner, Vel. Bečkerek.

Fizetek

magas lelépési díjat 2 vagy 3 szobás lakásért mellékkeliségekkel. Közvetítőt is díjazok. Cim Léva né üzletében a főpostával szemben. 2004

Krumenacker István

nyug. vasuti főfelügyelő vállalt fuvarlevél felülvizsgálat és vasuti szállításhoz eredő mindennemű visszkereseteket (hiányok, sérülések és határidő túllépések).

Vel. Becskerek, Etesova u. 5.

Nincs engedmény! Nincs ajándék!**Az árak beszélnek! Legjobb reklám a sok vevőközönség!**

Minden vevő, aki üzletünkben vásárolt, meggyőződött róla, hogy mindig szolidan és a legjobb áruval lett kiszolgálva. — Azt hisszük, hogy szükségtelen minden vásári reklám, amikor mindenki személyesen meggyőződik ról a vásárlás alkalmával, hogy modernül berendezett üzletünkben, a

„Kék csillag”-nál a legjobban vásárolhat,

ahol elsőrendű „Sealskin”-plüss 660 dinár, másodrendű 360 és 280 D, selyem Crêpe de Chine minden színben 180 D-ért kapható. Nagy választék plüss- és gyapjuterítőknél (garnitúrák), selyem- és satinpaplanokban, fehérsejlem esküvői ruháknak 120—300 dinárig, valódi Snirl-barohett 18 50—31 dinárig méterje. Loden (parti) 140 cm. szélességben 38—56—76 dinár. — Franellkendő (parti) 20 dinár darabja — A legjobb cseh „Lilium”-vászon 21-75 dinár. Nagy választék berlini kendőkben 125—330 dinárig. Lópokrócok 150—340 dinárig darabja. Legfinomabb Tüll-függönyök és ágytakarók stb.

Zsivojin Terzin i Sinovi

divat- és rövidárukereskedése a „Kék csillag”-hoz, Veliki Becskerek, Alekszandrova (Fő) utca. 2015

TÜZIFÁ!1^a bukkszás és tölgyvel kevert bukkszás tűzifát vagon- és méterben legolcsóbb napiárak mellett prompt szállít a

Kovini Bank Rt. faosztálya Kovinban (Bánát). 1776

Nagy kupola olvasztóm**üzemben van!**

Gyártok minden mennyiségű és súlyú vas- és fémöntvényeket elsőrangú kivitelben. Vállalom azok megmunkálását. Kazánkovács munkák, új tűzszekrények, csőfalak készítését és foltozásokat vállalom. Autogénhegesztés és vágás. Nikkelezés és galvanizálás.

Krausz Gyula

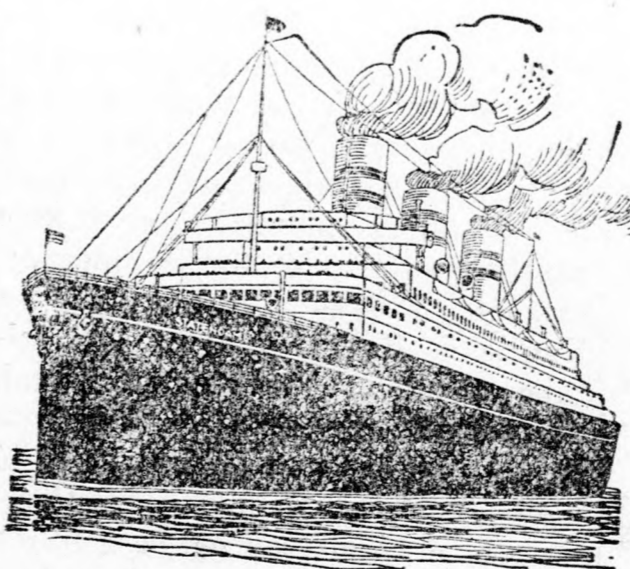
Telefon 329.

vas- és fémöntvénye Veliki Becskerek, Gundulifjeva utca 7. szám.

Telefon 329.

1610

Nyomatott Pleitz Fer. Pálnál Veliki Becskerek.

Holland-Amerika Linie**Zagreb — Rotterdam — Newyork.**Vezérképvislet: **Zagreb, Zrinjski trg 8.**Utások szállítása I., II. vagy III. osztályon Északamerikába és Kanadába, óriási és legmodernebben berendezett gyorsgőzösökön. Az ut a nyílt tengeren 6—7 napig tart. Az átkelés a legkellemesebb, legbiztosabb és leggyorsabb. **Kitünő konyha.** III. osztályú utások külön, mintaszerűen tiszta kabinokkal rendelkeznek.

Mindennemű felvilágosítást bárki részére ingyen ad:

Holland-Amerika Linie**Zagreb, Zrinjski trg br. 8.**

Képviselőség: Veliki Becskerek: Vlajnity i Todorovity, Kralja Petra trg, br. 4.

Beograd: Petar Marinkovity, Bosanska ulica 75.

1014

Kiadja Pleitz Fer. Pál.